Aan de vaste Kamercommissie voor EZK en BZK
Cc Minister EZK, Minister BZK
Cc Voorzitter uitvoeringsberaad Klimaatakkoord

Datum:
28 januari 2020

Onderwerp:
Notaoverleg Klimaat & Energie 1 februari 2020

Contactpersoon:

Geacht lid van de Kamercommissie,

Op 1 februari staat het notaoverleg Energie en Klimaat gepland waarbij ook onderwerpen rond de warmtetransitie geagendeerd staan. Met deze brief geven wij als G40-gemeenten onze zorgen rond dit onderwerp aan u mee.

Als middelgrote steden zijn wij gecommitteerd om in lijn met het Klimaatakkoord 1,5 miljoen huizen in 2030 van het aardgas af te halen. De G40-steden zijn een belangrijke spil in deze transitie omdat ongeveer de helft van de huishoudens in onze steden wonen.

We constateren dat de ambitie om de warmtevoorziening van woningen te verduurzamen, met de huidige middelen en instrumenten niet gaat lukken. Als gemeenten vrezen we een **problematiek die lijkt op de decentralisatie van de zorg**. Ook deze gaf een forse taak aan onze organisaties, met veel te weinig middelen voor een goede uitvoering. We lichten hieronder toe wat nodig is.

1) Een heldere en gezamenlijke boodschap

Een kwart van het Nederlandse energiegebruik gaat naar verwarming van de gebouwde omgeving. Een omschakeling naar duurzaam energieverbruik is een voorwaarde voor ons klimaatbeleid en biedt tegelijk meer kansen. Het betekent ook een kwaliteitsverbetering van onze woningvoorraad, een hogere efficiency van onze economie en voorkomt afhankelijkheid van het buitenland bij het verminderen van de Groningse gaswinning.. We staan met elkaar voor de opgave om de gebouwde omgeving te verduurzamen zoals afgesproken het Klimaatakkoord. Daarin hebben we de steun van u en het kabinet hard nodig.
Het is essentieel dat het kabinet de urgentie van de energietransitie in de wijken steviger benadrukt en we als overheden een duidelijke een gezamenlijke boodschap uitdragen.

2) Financiering warmtetransitie

Een rechtvaardige en inclusieve transitie is noodzakelijk; iedereen moet mee kunnen doen. Aardgas is nu goedkoper dan duurzaam opgewekte warmte. Daarbij komen nog de kosten op wijkniveau, voor bijvoorbeeld een nieuwe infrastructuur. De meerkosten voor het halen van de 2030 doelstelling worden door diverse bronnen op tientallen miljarden geschat. De beperkte subsidies zoals de ISDE lossen dit probleem niet op, zo toont onderzoek van het PBL[1] en eerder van de RLI[2]. Ook het Programma Aardgasvrije Wijken werd dit jaar duidelijk overvraagd. Gemeenten die zijn afgewezen

[1] PBL, augustus 2020, Woonlastenneutraal koopwoningen verduurzamen.
[2] RLI, december 2018, Warm aanbevolen, CO2-arme warmte in de gebouwde omgeving

staan in de startblokken maar kunnen nu niks. Er is een substantiële opschaling van middelen nodig om als gemeenten ook echt aan de slag te kunnen.
De G40-steden steunen de door de Kamer bepleitte inzet op woonlasten-neutraliteit bij het aardgasvrij maken van woningen voor gemeenten en inwoners. Dit vereist echter wel een structurele oplossing voor de hoge kosten die met de transitie samenhangen.

3) Instrumentarium voor een wijkgerichte betaalbare transitie

Een volledige omschakeling van een wijk naar duurzame verwarming is meestal de goedkoopste optie, zeker waar het aardgasnet toch aan vervanging toe is. Tegelijkertijd is het voor gemeenten niet mogelijk een wijk van aardgas af te halen; ook niet bij ruime steun onder de bewoners. Dit gebrek aan instrumentarium leidt tot fors hogere kosten (dubbele infrastructuur, niet-renderend alternatief) die linksom of rechtsom bij de bewoner terecht komen.
Gemeenten missen de wettelijke bevoegdheid om een wijk van aardgas af te kunnen halen. Een snelle beschikbaarheid van dit instrumentarium is een voorwaarde voor het realiseren van betaalbare verduurzaming van de warmtevraag.

4) Kosten gemeentelijk apparaat

De verduurzaming van de warmtevraag in onze wijken is een ingewikkelde operatie die veel van de gemeenten vraagt aan expertise en inzet van medewerkers. Bureau AEF[3] becijfert ook dat de extra kosten van het klimaatbeleid voor gemeentelijke diensten substantieel zijn.
Het verduurzamen van de energievraag uit de gebouwde omgeving is een substantiële nieuwe taak die gemeenten er niet zomaar bij kunnen nemen. Hier moet een oplossing voor worden gevonden.

Wij hopen dat u deze zorgen over kunt brengen in het notaoverleg. Uiteraard licht ik onze punten graag aan u toe.

Met vriendelijke groet,

Namens de G40-gemeenten

Karin Dekker
Wethouder Assen
Voorzitter themagroep Duurzaamheid van de G40

CONCEPT

[3] Andersson Elffers Felix in opdracht van ROB, september 2022, Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 - 2030